

Seat No. : _____

NF-122

November-2025

B.A., Sem.-V (NEP)

Major-DSC-C-351 A : Sanskrit

(संज्ञाप्रकरणम् वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

सूचनाઓ : (1) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના કુલ ગુણ સૂચવે છે.

(2) જે પ્રશ્નનો જવાબ લખો તે ક્રમાંક ઉત્તરવહીમાં સ્પષ્ટ દર્શાવો.

Instructions : (1) Numbers on the right shows full marks of the question.

(2) Clearly mention the number of the question in answer-sheet you attempt.

1. વૈયાકરણસિદ્ધાન્તકૌમુદીનો પરિચય આપો. 10

Give an introduction of *Vaiyakaransiddhantkaumudi*.

અથવા/OR

1. વૈયાકરણ ભટ્ટોજી દીક્ષિતના જીવન અને કૃતિઓ વિશે નોંધ લખો. 10

Write a note about life and works of Vaiyakaran Bhattoji Dikshit.

2. કોઈ બે સૂત્ર ઉદાહરણ સહિત સમજાવો : 10

Explain any **two** aphorism with examples :

(1) ऊकालोऽज्झस्वदीर्घप्लुतः ।

(2) समाहारः स्वरितः ।

(3) तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम् ।

અથવા/OR

2. કોઈ બે વિષયો પર નોંધ લખો : 10

Write note on any **two** topics given below :

(1) માહેશ્વરાણિસૂત્રાણિ ।

(2) પ્રત્યાહારની પ્રયુક્તિ

(3) સિદ્ધ-અસિદ્ધની પ્રયુક્તિ

3. કોઈ બે સૂત્ર ઉદાહરણ સહિત સમજાવો : 10
 Explain any **two** aphorism with examples :
 (1) પ્રાગ્રાશ્વરાન્નિપાતા:
 (2) ન વેતિ વિભાષા
 (3) સ્વં રૂપં શબ્દસ્યાશબ્દસંજ્ઞા
અથવા/OR
3. નીચે આપેલ સંજ્ઞાઓ સમજાવો : 10
 Explain terms given below :
 (1) વૃદ્ધિ:-ગુણ:
 (2) પદમ્
 (3) લઘુ-ગુરુ
 (4) સંયોગ:
4. 'ત્રિમુનિવ્યાકરણમ્' – વિશે વિગતે નોંધ લખો. 10
 Write a detailed note about 'ત્રિમુનિવ્યાકરણમ્'
અથવા/OR
4. પરિચયાત્મક નોંધ લખો : (કોઈપણ બે) 10
 Write an introductory note : (any **two**)
 (1) કૈયટ
 (2) હેમચંદ્રસૂરિ:
 (3) નાગેશભટ્ટ:
5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો : (કોઈપણ દસ) 10
 Answer by choosing an appropriate option : (Any **ten**)
 (1) વૈયાકરણસિદ્ધાન્તકૌમુદીના કર્તાનું નામ જણાવો.
 (a) પાણિનિ (b) ભટ્ટોજિ દીક્ષિત (c) પતંજલિ
 (2) ભટ્ટોજિ દીક્ષિતના પિતાનું નામ _____ હતું.
 (a) લક્ષ્મીધર (b) પેરમભટ્ટ (c) માધવ ભટ્ટ
 (3) હલ્ એટલે _____
 (a) સ્વર (b) વ્યંજન (c) યોગવાહા
 (4) માહેશ્વર સૂત્રના અંતિમ વ્યંજનની _____ સંજ્ઞા થાય છે.
 (a) ઇત્ (b) હલ્ (c) અચ્

- (5) _____ સ્વર એકમાત્રિક હોય છે.
(a) હ્રસ્વ (b) દીર્ઘ (c) પ્લુત
- (6) _____ સ્વરમાં ઉદાત્ત અને અનુદાત્તનો સમાહાર હોય છે.
(a) સ્વરિત (b) ઉદાત્ત (c) અનુદાત્ત
- (7) ઋદુરષાણાં _____ ।
(a) કણ્ઠઃ (b) તાલુઃ (c) મૂર્ધાઃ
- (8) સુબન્ત અને તિડન્તની _____ સંજ્ઞા થાય છે.
(a) પદ (b) સવર્ણ (c) સંહિતા
- (9) વામન અને જ્યાદિત્યએ _____ ગ્રંથની રચના કરી.
(a) કાશિકા (b) શબ્દકૌસ્તુભઃ (c) વૈયાકરણસિદ્ધાન્તકૌમુદી
- (10) હેમચંદ્રાચાર્ય _____ વૈયાકરણ હતાં.
(a) જૈન (b) વૈષ્ણવ (c) શૈવ
- (11) વામન અને જ્યાદિત્યએ _____ ની રચના કરી છે.
(a) કાશિકા (b) ઉદ્યોત (c) પ્રૌઢમનોરમા
- (12) _____ વૈયાકરણાઃ ।
(a) લાઘવપ્રિયાઃ (b) શયનપ્રિયાઃ (c) ભોજનપ્રિયાઃ
-

Seat No. : _____

NF-122

November-2025

B.A., Sem.-V (NEP)

DSC-C-351 B : Sanskrit (Major)

(રામાયણ – સુંદરકાંડ)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

સૂચના : જમણી તરફનાં અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Note : The numbers on the right indicates the marks.

1. નીચેના શ્લોકોનો ભાવાનુવાદ અને સમજૂતી આપો : 10

Give the meaning and explanation of the following shlokas :

(1) इयं सा यत् कृते रामश्चतुर्भिः परितप्यते ।

કારુણ્યેનાનૃશંસ્યેન શોકેન મદનેન ચ ॥

(2) शक्या लोभयितुं नाहमैश्वर्येण धनेन वा ।

અનન્યા રાઘવેણાહં ભાસ્કરેણ પ્રભા યથા ॥

અથવા/OR

1. રાવણના મહેલમાં હનુમાનને થયેલા અનુભવો વર્ણવો. 10

Describe the experiences of Hanuman happened in the palace of Ravana.

2. નીચેના શ્લોકોનો ભાવાનુવાદ અને સમજૂતી આપો : 10

Give the meaning and explanation of the following shlokas :

(1) यदि वाचं प्रदास्यामि द्विजातिरिव संस्कृताम् ।

રાવણં મન્યમાના માં સીતા ભીતા ભવિષ્યતિ ॥

(2) स पितुर्वचनं श्रीमानभिषेकात् परं प्रियम् ।

મનસા પૂર્વમાસાઘ વાચા પ્રતિગૃહીતવાન્ ॥

અથવા/OR

2. ટૂંકનોંધ લખો : 10

Write short note :

(1) સીતા અને રાવણનો સંવાદ

Dialogue between Sita and Ravana

(2) સીતા અને હનુમાનનો સંવાદ

Dialogue between Sita and Hanuman

3. રામાયણમાં વર્ણવાયેલાં લંકા દહન (હનુમાન દ્વારા લંકાનું દહન) પ્રકરણનું વર્ણન કરી હનુમાનનાં શૌર્ય વિશે ચર્ચા કરો. 10

Describe the episode of 'Lanka Dahan' (the burning of Lanka by Hanuman) as portrayed in the Ramayana. Discuss Hanuman's bravery.

અથવા/OR

3. સુંદરકાંડને આધારે હનુમાનનું પાત્રલેખન કરો. 10

Write a character analysis of Hanuman based on Sundarkand.

4. મહર્ષિ વાલ્મીકિના જીવન-વૃત્ત વિશે પરિચય આપો. 10

Give an introduction about the life story of Maharshi Valmiki.

અથવા/OR

4. વાલ્મીકિ રામાયણનો વિસ્તૃત પરિચય આપો. 10

Write a detailed introduction of Valmiki Ramayana.

5. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈપણ દસ) 10

Answer from the following questions : (any ten)

- (1) સુંદરકાંડના નાયક કોણ છે ?

- (a) રામ (b) લક્ષ્મણ
(c) હનુમાન (d) રાવણ

Who is the hero of Sundarkand ?

- (a) Ram (b) Lakshman
(c) Hanuman (d) Ravana

- (2) સીતા કઈ વસ્તુનો આધાર લઈને આત્મવિલોપનનો પ્રયાસ કરે છે ?

- (a) પોતાની વેણી (b) તીક્ષ્ણ હથિયાર
(c) તલવાર (d) વિષ

With the help of what does Sita try to commit self-destruction ?

- (a) Her hair lock (b) Sharp weapon
(c) Sword (d) Poison

- (3) રાવણની રાણીનું નામ _____ છે.

- (a) સુલોચના (b) મંદોદરી
(c) ત્રિજટા (d) સીતા

_____ is the name of Ravana's queen.

- (a) Sulochana (b) Mandodari
(c) Trijata (d) Sita

(4) રાવણે સીતાને આપેલી મુદતમાંથી કેટલો સમય બાકી રહ્યો હતો ?

- (a) છ (b) ચાર
(c) બે (d) આઠ

How much time was left from the deadline given by Ravana to Sita ?

- (a) Six (b) Four
(c) Two (d) Eight

(5) સીતા હનુમાનને કયુ આભૂષણ પોતાની નિશાની તરીકે આપે છે ?

- (a) પાયલ (b) મુદ્રિકા
(c) કંઠહાર (d) ચુડામણિ

Which ornament does Sita give to Hanuman as her token ?

- (a) Anklet (b) Ring
(c) Necklace (d) Crown jewel

(6) હનુમાન દ્વારા કોનો વધ કરવામાં આવે છે ?

- (a) અક્ષકુમાર (b) મેઘનાદ
(c) વિભીષણ (d) રાવણ

Whom does Hanuman kill ?

- (a) Akshakumar (b) Meghnad
(c) Vibhishan (d) Ravana

(7) મેઘનાદનો રથ શેનાથી જોડાયેલ હતો ?

- (a) વાઘો (b) સિંહો
(c) અશ્વો (d) બળદો

What are the chariots of Meghnad attached to ?

- (a) Tigers (b) Lions
(c) Horses (d) Bulls

(8) મેઘનાદ કયા અસ્ત્રથી હનુમાનને બાંધી દે છે ?

- (a) વાયવ્યાસ્ત્ર (b) અગન્યાસ્ત્ર
(c) બ્રહ્માસ્ત્ર (d) આમાનું એકપણ નહીં

With which weapon does Meghnad tie Hanuman ?

- (a) Vayavyastra (b) Agnyastra
(c) Brahmastra (d) None of these

(9) હનુમાનને બાંધીને કયાં લઈ જવામાં આવે છે ?

- (a) મહેલમાં (b) અશોકવાટીકામાં
(c) રાવણની સભામાં (d) કારાગારમાં

Where is Hanuman taken after being captured ?

- (a) Palace (b) Ashoka Vatika
(c) Ravana's court (d) Prison

(10) રાવણ કોના માધ્યમથી હનુમાન સાથે સંવાદ કરે છે ?

- (a) વિભીષણ (b) પ્રહસ્ત
(c) અવિન્ધ્ય (d) મેઘનાદ

Through whom does Ravana communicate with Hanuman ?

- (a) Vibhishan (b) Prahasta
(c) Avindhya (d) Meghnad

(11) “દૂત અવધ્ય છે” આવુ કોણ કહે છે ?

- (a) વિભીષણ (b) પ્રહસ્ત
(c) મેઘનાદ (d) અવિન્ધ્ય

Who says “The messenger is invincible” ?

- (a) Vibhishan (b) Prahasta
(c) Meghnad (d) Avindhya

(12) હનુમાનની કુશળતા માટે સીતા કોને પ્રાર્થના કરે છે ?

- (a) વાયુને (b) રામને
(c) ઈન્દ્રને (d) અગ્નિને

Whom does Sita pray to for Hanuman’s skillfulness ?

- (a) Vayu (b) Ram
(c) Indra (d) Agni

